

Joke Cuperus, PWN

‘Drinkwaterbelang randvoorwaardelijk bij Kustpact’

PWN-directeur Joke Cuperus vertegenwoordigt Vewin bij de gesprekken in de aanloop naar het Kustpact van minister Schultz van IenM. Er spelen in het kustgebied verschillende belangen en de ervaring van Cuperus met het zoeken naar samenwerking en verbinding komt hier dan ook goed van pas. ‘Vanuit onze positie als drinkwaterbedrijven en grote natuurbeheerders in het Nederlandse duingebied is het belangrijk dat onze belangen op het netvlies staan bij de andere stakeholders.’

Sinds 1 november 2015 vervult Joke Cuperus de functie van directeur van PWN. Ze had al ruime ervaring als directeur binnen de publieke sector in het onderwijs, de gemeente, de provincie en het rijk, maar nog niet bij een waterbedrijf: *wat viel haar deze eerste 10 maanden bij PWN op?*

Cuperus: 'Als hoofdingenieur-directeur bij Rijkswaterstaat en als lid van de Deltacommissie Grote Rivieren had ik natuurlijk al eerder te maken met de belangen van de drinkwatervoorziening. Nu ik directeur ben van een drinkwaterbedrijf, realiseer ik me hoe weinig men – liever gezegd: wij bij Rijkswaterstaat destijds – zich bewust is van het belang van zoetwaterbronnen. Als directeur van PWN heb ik de afgelopen tijd met m'n eigen ogen kunnen zien wat er allemaal komt kijken bij de productie van drinkwater. Ik ben nog steeds van mening dat je niet genoeg kunt benadrukken hoe belangrijk goed en betrouwbaar drinkwater is, en dus hoe belangrijk het is om goed voor je bronnen te zorgen! Wat me bij PWN opvalt, is de grote gedrevenheid waarmee de medewerkers dag in, dag uit bezig zijn met de productie van drinkwater én het beheren van de duinterreinen die aan onze zorg zijn toevertrouwd. Naast drinkwaterproductie en natuurbeheer maken enkele specifieke elementen, zoals PWN Technologies, de internationale samenwerkingsprojecten en bijvoorbeeld de eigen campings in het duingebied, dit tot een zeer boeiend en divers bedrijf.'

Welke prioriteiten ziet u voor PWN de komende jaren?

Cuperus: 'Kort samengevat zijn wat mij betreft voor de komende jaren de speerpunten: innovatie, duurzaamheid en verbinding zoeken. We leggen steeds meer nadruk op samenwerking met partners en stakeholders. Een mooi voorbeeld is de overeenkomst die we onlangs sloten met Tata Steel in IJmuiden, over terreinbeheer en natuurontwikkeling. Ook zullen we nog actiever gaan kijken naar mogelijkheden voor onze reststoffen, via AquaMinerals, de voormalige Reststoffenunie. Verder verwacht ik de komende tijd nauwer te gaan samenwerken met natuurorganisaties, gemeenten en waterschappen. Binnen PWN Technologies gaan wij door met het ontwikkelen van veelbelovende en innovatieve technieken en concepten, waarvoor ook in het buitenland steeds meer belangstelling ontstaat. Duurzaamheid speelt daarbij een steeds belangrijker rol. Zo hebben wij eerder dit jaar de opdracht gekregen om kennis over de door ons ontwikkelde CeraMac®-membraantechnologie in te brengen bij het Singaporese waterbedrijf PUB. We doen dat overigens niet alleen, maar via een vestiging ter plaatse met Singaporese collega's en met lokale relaties.'

U neemt namens Vewin deel aan de gesprekken met minister Schultz over het Kustpact. Wat is het belang van de drinkwaterbedrijven daarbij?

Cuperus: 'Een aantal drinkwaterbedrijven is voor de productie van het drinkwater afhankelijk van de duininfiltratie: PWN, Evides, Dunea en Waternet. Bij elkaar heb je het dan over het drinkwater voor bijna de helft van alle Nederlanders. Het gaat voor een groot deel om geïnfiltreerd oppervlaktewater, waardoor de duinen een onmisbare schakel zijn in de zuivering en ook een bufferfunctie hebben. De duinwaterbedrijven beheren het grootste deel van de Nederlandse duinen en horen daarmee tot de grotere natuurbeheerders van ons land. Vanuit beide posities is het natuurlijk van groot

belang dat wij kunnen meepraten als de overheid afspraken maakt voor de kust, zoals minister Schultz wil vastleggen in haar Kustpact.'

Provinciale structuurvisies

Het Kustpact heeft als doel de gezamenlijke waarden van de kust te erkennen, bestuurlijke intenties uit te spreken en afspraken te maken over wat nodig is voor het behoud en ontwikkeling van de kust. Naast natuurbeheer en drinkwatervoorziening spelen in het kustgebied ook belangen op het gebied van toerisme, recreatie en horeca, naast natuurlijk de kustveiligheid. Het pact krijgt de vorm van een convenant met alle stakeholders.

Cuperus: 'Iedereen wil graag goed voor de Nederlandse kust zorgen, ook om bijvoorbeeld een volledig dichtgebouwd duingebied te voorkomen. Door de vele belangen is het weerbarstige materie, waarbij de verdeling van bevoegdheden tussen rijk en provincies de zaak niet eenvoudiger maakt. De minister wil een aantal nationale kaders stellen, die door de provincies in hun structuurvisies nader worden uitgewerkt. Dan is het goed dat wij ervoor kunnen zorgen dat de belangen van de drinkwatervoorziening bij iedereen helder op het netvlies en hoog op de agenda staan.'

'De minister heeft nu in grote lijnen een nationaal kader geschetst, dat vervolgens decentraal moet worden ingevuld. De volgende stap wordt dus ook dat wij met de verschillende provincies gaan praten over de rol van drinkwater en natuur bij de regionale uitwerking in de structuurvisies. Sommige provincies zijn al wat verder met die visies, dus wellicht kunnen we best practices uit die provincies delen met anderen.'

Wat is er in het Kustpact opgenomen over de bescherming van de drinkwatervoorziening?

Cuperus: 'De exacte bewoording is nog onderwerp van discussie, maar er wordt onderkend dat dit een belang is dat nauwkeurig moet worden afgewogen. Het drinkwaterbelang en het natuurbe-

lang hebben naast kustveiligheid en de andere belangen duidelijk de aandacht. Daarbij helpt het natuurlijk dat drinkwater inmiddels is bestempeld als nationaal belang. De drinkwatervoorziening moet randvoorwaardelijk zijn voor andere ruimtelijk-economische ontwikkelingen in het kustgebied.'

Merkt u bij het Kustpact dat de functies 'drinkwater' en 'natuurbeheer' elkaar versterken qua bescherming?

Cuperus: 'Ontegengesteld: het zijn twee zijden van dezelfde medaille. Voor veilig drinkwater moet je je bronnen goed beschermen. Een schone natuur zorgt voor die bescherming. Dus als wij de natuur goed beheren en beschermen, stellen wij de drinkwatervoorziening veilig. Water is natuur! Je ziet dan ook dat natuurbeheer en duurzaamheid steeds meer vervlochten raken in onze bedrijfsvoering. Zo nemen wij bij de modernisering van onze putten meteen de natuurcompensatie integraal mee. Ook in andere projecten gebeurt dat. Op onze campings in het duingebied is geen straatverlichting, om de natuur 's nachts rust te geven. Voor de fietspaden in ons beheergebied onderzoeken we momenteel verlichting die alleen aangaat als er daadwerkelijk fietsers of wandelaars zijn. Ook plaatsen we zo weinig mogelijk borden, om een zo natuurlijk mogelijke omgeving te creëren. Allemaal kleine dingen die samen maken dat de natuur zich goed kan ontwikkelen en dat bezoekers er optimaal van kunnen genieten. Overigens verwacht ik dat we ook op dit gebied de komende jaren nog meer zullen gaan samenwerken met partners zoals Staatsbosbeheer en milieu- en natuurorganisaties. Want je lijkt in je eentje soms misschien sneller te gaan, maar samen kom je véél verder!'

‘INNOVATIE, DUURZAAMHEID EN VERBINDING ZOEKEN’

Voorbeeld kennis-samenwerking: infiltratiegebied Kieftenvlak

Het Kieftenvlak in Heemskerk is de plek waar PWN voorgezuiverd IJsselmeerwater uit Andijk de duinen inpompt. Via het duinzand worden dan chemische stoffen, bacteriën en virussen uit het water gezuiverd. Na 30 dagen wordt het water opgepompt en – na enkele nazuiveringen – geleverd aan de consument.

Bij een duindoorkraak kan zout zeewater in het Kieftenvlak terecht komen, wat de drinkwatervoorziening van 2 miljoen Noord-Hollanders in gevaar zou kunnen brengen. Daarom onderzochten PWN en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) in 2014 samen hoe het infiltratiegebied beter kan worden beschermd tegen zout water uit zee. De oplossing werd gevonden in 'dynamisch kustbeheer': de natuur een handje helpen, door de wind vrij spel te geven!

Building with nature

Aan de noordwestzijde van het infiltratiegebied is met 15.000 m³ zand een kunstmatig duin aangelegd. Ook zijn op het buitenste

duin, direct aan het strand, groeven gemaakt, waardoor het zand van het strand kan aanwaaien. Deze manier van werken valt onder de noemer 'building with nature'. De waterleidingen op de plek van het nieuwe duin zijn vervangen door onderhoudsarme, zwaardere exemplaren, die de druk van de waterkering goed aankunnen.

Natuur en duin samen versterken

Omdat stuivend zand de motor is van het duinsysteem, profiteert ook de kwetsbare natuur in het gebied mee. Door stuivend kalkhoudend zand neemt het effect van de verzuring af, en nemen de bloemrijke graslanden in kwaliteit toe. Dit heeft een positief effect op het insectenleven, wat weer goed is voor vogels, zoals de zeldzame tapuit.

Kennisontwikkeling

Door dit innovatieve project leren PWN en HHNK samen beter begrijpen hoe het zandige systeem in elkaar zit en hoe de opgedane kennis kan worden toegepast om ook op andere kustlocaties de natuur en de duinen tegelijkertijd te versterken.